

V Bruseli 17. októbra 2023
(OR. en)

14285/23

CLIMA 483
ENV 1139
ONU 80
DEVGEN 182
ECOFIN 1054
ENER 551
FORETS 155
MAR 126
AVIATION 192

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od: Generálny sekretariát Rady

Komu: Delegácie

Č. predch. dok.: 13842/23

Predmet: Príprava na 28. konferenciu zmluvných strán (COP 28) Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC) (Dubaj 30. novembra – 12. decembra 2023)
– závery Rady

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady k uvedenému predmetu v znení, ktoré Rada schválila na svojom 3 973. zasadnutí 16. októbra 2023.

**Príprava na 28. konferenciu zmluvných strán (COP 28) Rámcového dohovoru Organizácie
Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC)**

(Dubaj, 30. novembra – 12. decembra 2023)

– závery Rady –

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE

NALIEHAVOSŤ OPATRENÍ V OBLASTI KLÍMY

1. so značným ZNEPOKOJENÍM ZDÔRAZŇUJE, že pozorované vplyvy zmeny klímy, od sucha po povodne, lesné požiare a vlny horúčav, sa naďalej na celom svete vyskytujú čoraz častejšie a mimoriadne extrémny postihujú v kontexte rekordných úrovní emisií skleníkových plynov komunity na každom kontinente. Okrem toho so znepokojením UZNÁVA, že čoraz vážnejšie sú zasiahnuté veľmi zraniteľné oblasti, napríklad pobrežné a horské oblasti a polárne regióny. V tejto súvislosti ZDÔRAZŇUJE, že globálna reakcia prinášajúca riešenie núdzovej situácie v oblasti klímy sa musí mimoriadne naliehavo posilniť, pričom jediným spôsobom, ako riešiť zmenu klímy a zabezpečiť lepšiu životnú úroveň a prosperitu pre ľudí na celom svete a zároveň chrániť prírodu a ekosystémy, je výrazne zrýchliť globálne znižovanie emisií skleníkových plynov vo všetkých krajinách, adaptačné opatrenia a udržateľný rozvoj.
2. VÍTA prijatie súhrnnej správy o šiestej hodnotiacej správe Medzivládneho panelu o zmene klímy (IPCC), OPĀTOVNE POTVRDZUJE, že výrazne oceňuje prácu panelu IPCC v rámci jeho 6. hodnotiaceho cyklu, a ZDÔRAZŇUJE, že jeho posúdenia potenciálnych riešení a opatrení majú veľký význam z hľadiska politiky.

3. So znepokojením PRIPOMÍNA kľúčové zistenia súhrnnej správy, kde sa uvádza, že i) antropogénne emisie spôsobili v klimatickom systéme zmeny nevídaného rozsahu v histórii ľudstva, ii) v dôsledku zmeny klímy spôsobenej človekom narastá frekvencia, závažnosť, priestorový rozsah a trvanie extrémnych poveternostných javov v každom regióne na svete, iii) v plánovaní a realizácii adaptácie existujú napriek pokroku medzery a limity a iv) vnútroštátne stanovené príspevky (NDC) ako celok v súčasnosti nepostačujú na to, aby limit 1,5 °C zostal v 21. storočí dosiahnuteľný, pričom sa zdôrazňuje, že uskutočniteľné, účinné a nízkonákladové možnosti adaptácie a zmierňovania sú už k dispozícii.
4. S veľkým znepokojením BERIE NA VEDOMIE zistenia najnovšej správy Svetovej meteorologickej organizácie o globálnom ročnom až dekadnom výhľade v oblasti klímy, v ktorej sa uvádza, že globálne teploty dosiahnu v nasledujúcich piatich rokoch rekordnú úroveň, pričom pravdepodobnosť, že priemerná ročná globálna teplota v rokoch 2023 až 2027 presiahne preindustriálnu hodnotu o viac ako 1,5 °C najmenej počas jedného roka, sa odhaduje na 66 %.
5. ZDÔRAZŇUJE, že zmena klímy je súčasťou vzájomne sa posilňujúcej trojitej planetárnej krízy, do ktorej patrí aj strata biodiverzity a znečistenie. VYZÝVA na hľadanie riešení zameraných súčasne na viaceré krízy, vrátane riešení blízkych prírode.
6. V tejto súvislosti NALIEHAVO VYZÝVA, aby sa v tomto kritickom desaťročí v súlade so správami IPCC zintenzívnili globálne opatrenia a ambície: obmedzenie otepľovania na približne 1,5 °C si vyžaduje, aby globálne emisie skleníkových plynov dosiahli vrchol najneskôr do roku 2025 a aby sa v porovnaní s rokom 2019 do roku 2030 znížili o 43 % a do roku 2035 o 60 %.

7. Čo najdôraznejšie OPĀTOVNE ODSUDZUJE útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine, ktorá hrubo porušuje medzinárodné právo a spôsobuje obrovské straty na životoch a nepriaznivé účinky na zdravie, okrem iného aj civilného obyvateľstva, a navyše zapríčiňuje bezprostredné poškodzovanie prírody a dlhodobé zhoršovanie životného prostredia, predstavuje riziko pre jadrovú bezpečnosť a oneskoruje prijímanie veľmi potrebných opatrení v oblasti zmeny klímy. ZDÔRAZŇUJE, že táto vojna má okrem oslabenia globálnej bezpečnosti a stability závažné negatívne sekundárne účinky na energetickú a potravinovú bezpečnosť, najmä globálneho Juhu, a medzinárodné spoločenstvo musí túto situáciu naliehavo a rozhodne riešiť.

POSILNENIE OPATRENÍ, AMBÍCIÍ, PRÍLEŽITOSTÍ A PODPORY

8. Pred konferenciou COP 28 OPAKUJE, že zásadný význam pre dosiahnutie úspešných výsledkov pri riešení globálnej výzvy, ktorou je zmena klímy, má medzinárodná angažovanosť prostredníctvom silného multilateralizmu založeného na pravidlách.
9. ZDÔRAZŇUJE príležitosti, ktoré ambiciózne opatrenia v oblasti klímy prinášajú nielen pre planétu a svetové hospodárstvo – vrátane investícií a finančných príležitostí, konkurencieschopnosti, inovácií, pracovných miest a hospodárskeho rastu – ale aj pre ľudí, a to pokiaľ ide o lepšiu životnú úroveň, zdravie, dôstojné pracovné miesta, udržateľné potravinové systémy a dostupné ceny energie.

10. UZNÁVA, že zmluvné strany by mali pri prijímaní opatrení na riešenie zmeny klímy rešpektovať, podporovať a zohľadňovať svoje príslušné záväzky v oblasti ľudských práv, práva na zdravie, práva na čisté, zdravé a udržateľné životné prostredie, práv pôvodného obyvateľstva, ako sa uvádzajú v Deklarácii OSN o právach pôvodného obyvateľstva, práv miestnych komunít, migrantov, detí a mládeže, osôb so zdravotným postihnutím a ľudí v zraniteľných situáciách, ako aj rodovej rovnosti, posilnenia postavenia žien a dievčat a medzigeneračnej spravodlivosti. ZDÔRAZŇUJE, že pre podporu sociálnej spravodlivosti, spravodlivého zaobchádzania a inkluzívnosti v rámci globálneho prechodu na klimatickú neutralitu je kľúčová účasť verejnosti a všetkých skupín obyvateľstva, angažovanosť a prístup k informáciám, a to pre občiansku spoločnosť, ako aj rôzne zainteresované strany. OPÄTOVNE ZDÔRAZŇUJE, že EÚ je naďalej odhodlaná tieto hodnoty dodržiavať. V tejto súvislosti OCEŇUJE prácu osobitného spravodajcu pre podporu a ochranu ľudských práv v súvislosti so zmenou klímy.
11. ZDÔRAZŇUJE, že podľa správ IPCC vnútroštátne stanovené príspevky, ako aj ich aktualizácie a vykonávanie, stále výrazne nestačia na to, aby sa zachovala dosiahnuteľnosť cieľa 1,5 °C, a s vážnym znepokojením ZDÔRAZŇUJE, že v súlade s Parížskou dohodou sa globálne ambície musia podstatne zvýšiť.
12. PRIPOMÍNA, že všetky zmluvné strany boli dôrazne vyzvané, aby vo svojich vnútroštátne stanovených príspevkoch prehodnotili a posilnili ciele do roku 2030 a aby prípadne uverejnili alebo aktualizovali svoje dlhodobé stratégie nízkoemisného rozvoja a v dostatočnom predstihu pred konferenciou COP 28 ich zosúlادili s teplotným cieľom Parížskej dohody. Uvedené údaje by mali zahŕňať všetky emisie skleníkových plynov aj všetky odvetvia a mali by sa opierať o konkrétne politiky a opatrenia na ich vykonávanie.

13. V tejto súvislosti UZNÁVA, že kľúčovú úlohu pri obmedzovaní zvyšovania globálnej teploty v tomto kritickom desaťročí a v nasledujúcich desaťročiach zohrávajú všetky hlavné ekonomiky, a ZDÔRAZŇUJE, že každá veľká ekonomika mala od prijatia Parížskej dohody výrazne zvýšiť ambíciu svojho NDC, dosiahnuť vrchol svojich emisií skleníkových plynov alebo uviesť, že tak urobí najneskôr v roku 2025, a to vrátane cieľov absolútneho zníženia emisií v celom hospodárstve vzťahujúcich sa na všetky skleníkové plyny v rámci ich NDC. Takisto ZDÔRAZŇUJE, že veľké ekonomiky mali v súlade so svojimi aktualizovanými NDC a s cieľom udržať dosiahnuteľnosť cieľa 1,5 °C predložiť alebo aktualizovať svoje dlhodobé stratégie zahŕňajúce cieľ dosiahnuť nulovú bilanciu emisií skleníkových plynov čo najskôr, najneskôr však do roku 2050.
14. ZDÔRAZŇUJE, že na prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo v súlade s cieľom 1,5 °C sa bude postupne musieť globálne ukončiť využívanie fosílnych palív bez znížených emisií a dosiahnuť vrchol ich spotreby už v tomto desaťročí, aby sa zabezpečilo potrebné zmiernenie, ktoré uvádza IPCC. V tejto súvislosti ZDÔRAZŇUJE, že je dôležité, aby odvetvie energetiky v dostatočnom predstihu pred rokom 2050 prestalo do veľkej miery využívať fosílna palivá, ako aj aby sa vyvinulo úsilie o to, aby v 30. rokoch 21. storočia existoval plne alebo prevažne dekarbonizovaný globálny energetický systém, ktorý nenechá žiaden priestor novej výrobe energie z uhlia, keďže v tomto odvetví sú už široko dostupné nákladovo efektívne opatrenia s nulovými emisiami, čo poskytuje viaceré výhody o. i. pre udržateľný rozvoj, ľudské zdravie a kvalitu ovzdušia, vytváranie pracovných miest, ako aj energetickú bezpečnosť. Takisto PODČIARKUJE, že v obmedzenom rozsahu existujú technológie znižovania emisií výrazne nepoškodzujúce životné prostredie, ktoré by sa mali využiť na zníženie emisií najmä v odvetviach, kde je to problematické, pričom technológie na odstraňovanie uhlíka majú prispievať k dosiahnutiu globálnych negatívnych emisií, a ZDÔRAZŇUJE, že by sa nimi nemali odd'alovať opatrenia v oblasti klímy v odvetviach, kde existujú uskutočniteľné, účinné a nákladovo efektívne alternatívy zmierňovania, najmä v tomto kritickom desaťročí. VYZÝVA, aby sa čo najskôr postupne zrušili dotácie na fosílna palivá, ktoré nie sú riešením pre energetickú chudobu ani spravodlivú transformáciu.

15. **PODPORUJE** úsilie o dosiahnutie dohody o globálnych cieľoch do roku 2030 zlučiteľných s teplotou 1,5 °C a cieľov zameraných na rýchle zvyšovanie energetickej efektívnosti a rýchlejšie využívanie energie z obnoviteľných zdrojov. Preto **VYZÝVA** na globálne opatrenia zamerané na strojnásobenie inštalovanej kapacity energie z obnoviteľných zdrojov na 11 TW a na zdvojnásobenie miery zlepšenia energetickej efektívnosti do roku 2030, a to pri rešpektovaní národného energetického mixu každej krajiny. Tieto ciele, ktoré sa majú prijať na konferencii COP 28, musia ísť ruka v ruke s úsporami energie a postupným ukončením výroby a spotreby energie z fosílnych palív, pričom pri riešení výziev a využívaní prínosov transformácie, a to aj pokiaľ ide o prístup k energii a bezpečnosť, sa má rozvíjať spolupráca s rozvojovými krajinami, okrem iného prostredníctvom budovania kapacít a technickej a finančnej pomoci zo všetkých zdrojov.
16. **ZDÔRAZŇUJE** zistenia 6. hodnotiaceho cyklu Medzivládneho panelu o zmene klímy (IPCC), že potrebné zmierňujúce opatrenia v oblasti energie by mali sprevádzať opatrenia týkajúce sa materiálov, ako je materiálová efektívnosť a obehové hospodárstvo.
17. **PRIPOMÍNA** dohodu o základných prvkoch nevyhnutného legislatívneho rámca navrhnutého v rámci balíka Fit for 55, ktorý Európskej únii umožní vykonávať vnútroštátne stanovené príspevky a znížiť do roku 2030 čisté emisie skleníkových plynov aspoň o 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990, dosiahnuť najneskôr do roku 2050 klimatickú neutralitu a zároveň sa usilovať po tomto roku dosiahnuť negatívne emisie; **KONŠTATUJE**, že podľa odhadov Komisie by legislatívny rámec Fit for 55 mohol pri plnom vykonávaní umožniť EÚ a jej členským štátom prekročiť cieľ EÚ dosiahnuť do roku 2030 čisté domáce zníženie emisií skleníkových plynov aspoň o 55 % v porovnaní s rokom 1990.
18. **VÍTA**, že sa UNFCCC predložila aktualizácia vnútroštátne stanovených príspevkov Európskej únie a jej členských štátov, ktorá odráža základné prvky balíka „Fit for 55“, pokiaľ ide o informácie potrebné na dosiahnutie jasnosti, transparentnosti a porozumenia (ICTU), v súlade s rozhodnutiami prijatými na COP 26 a COP 27 v reakcii na potrebu naliehavo konať počas tohto desaťročia.

19. AVIZUJE, že EÚ si v súlade s európskym právnym predpisom v oblasti klímy stanoví ďalší cieľ v oblasti klímy. PRIPOMÍNA, že na tento účel Komisia najneskôr do šiestich mesiacov od prvého globálneho hodnotenia podľa potreby predloží legislatívny návrh založený na podrobnom posúdení vplyvu.
20. UZNÁVA, že pre všetky zmluvné strany je čoraz dôležitejšie zlepšovať si schopnosť adaptácie, budovať odolnosť a znižovať zraniteľnosť voči zmene klímy, a ZDÔRAZŇUJE ústrednú úlohu celostných, inkluzívnych a účinne vykonávaných národných adaptačných stratégií a plánov.
21. PODČIARKUJE intenzívnejšiu snahu EÚ a jej členských štátov predchádzať rizikám vyplývajúcim zo zmeny klímy doma aj v zahraničí, ktorá sa odráža vo formulovaní a vykonávaní adaptačných stratégií a plánov vo všetkých členských štátoch, v začleňovaní adaptácie do príslušných odvetvových politík EÚ, ako aj v rozšírení európskej misie pre adaptáciu a vo vykonávaní adaptačnej stratégie EÚ. SO ZÁUJMOM OČAKÁVA európske hodnotenie klimatických rizík (EUCRA), ktoré pomôže identifikovať politické priority súvisiace s adaptáciou v Európe a rozvoj politík v odvetviach citlivých na zmenu klímy.
22. Opätovne ZDÔRAZŇUJE význam medzinárodného rozmeru adaptačnej stratégie EÚ, pričom zdôrazňuje, že EÚ podporuje medzinárodnú odolnosť proti zmene klímy a pripravenosť na ňu, navrhovanie politík a stimulov na podporu investícií odolných proti zmene klímy a cielenú podporu partnerských krajín, najmä pokiaľ ide o činnosti, ktorými sa podnecuje vykonávanie rôznych fáz cyklu adaptačnej politiky (posúdenie rizika, plánovanie, vykonávanie, monitorovanie, hodnotenie a učenie sa).
23. VYZÝVA všetky zmluvné strany, aby sa väčšmi usilovali začleňovať adaptáciu na zmenu klímy a odolnosť voči nej do príslušných a existujúcich politík, programov a činností vo všetkých príslušných odvetviach, keďže takéto úsilie má zásadný význam pre boj proti rastúcim hrozbám zmeny klímy.

24. ZDÔRAZŇUJE, že udržanie globálneho nárastu priemernej teploty v rozmedzí 1,5 °C bude nevyhnutné na odvrátenie, minimalizáciu a riešenie budúcich strát a škôd spojených s nepriaznivými účinkami zmeny klímy.
25. ZDÔRAZŇUJE, že na odvrátenie, minimalizáciu a riešenie strát a škôd spojených s nepriaznivými účinkami zmeny klímy nebude postačovať jeden spôsob reakcie. V tejto súvislosti OCENŤUJE, že mnohé krajiny, inštitúcie a zainteresované strany sa už zapojili do financovania celej mozaiky riešení v oblasti strát a škôd. UZNÁVA, že existujúce mechanizmy financovania je potrebné posilniť, aby bolo možné lepšie reagovať na straty a škody spôsobené nepriaznivými účinkami zmeny klímy, ako aj riešiť existujúce nedostatky v prioritách súvisiacich s realizáciou opatrení a podpory v odpovedi na straty a škody. V tejto súvislosti okrem iného KONŠTATUJE, že multilaterálne rozvojové banky a medzinárodné finančné inštitúcie vrátane skupiny Svetovej banky, Medzinárodného menového fondu a Európskej investičnej banky môžu prispieť k mechanizmom financovania reakcie na straty a škody.
26. OPĀTOVNE ZDÔRAZŇUJE, že EÚ dôrazne podporuje výzvu generálneho tajomníka OSN, aby systémy včasného varovania zachraňujúce životy dosiahli v priebehu nasledujúcich piatich rokov všeobecné pokrytie prostredníctvom iniciatívy týkajúcej sa klimatických rizík a systémov včasného varovania (CREWS), ako aj nástroja na financovanie systematických pozorovaní (SOFF) a iniciatívy V20/G7 Globálny štít proti klimatickým rizikám, v snahe poskytnúť a uvoľniť podstatne rozsiahlejšie a kvalitnejšie vopred dohodnuté prostriedky na boj proti katastrofám, a zlepšiť tak ochranu zraniteľných osôb a krajín. ZAVÄZUJE SA podporovať toto úsilie, a to aj rozšírením financovania a poistenia v oblasti rizika dôsledkov zmeny klímy a rizika katastrof (CDRFI) a zabezpečením jeho systémovejšej, súdržnejšej a trvalejšej globálnej architektúry.
27. SO ZÁUJMOM OČAKÁVA rokovanie o svojich záveroch o financovaní opatrení v oblasti zmeny klímy na zasadnutí 17. októbra 2023;

28. opätovne POTVRDZUJE pevné odhodlanie EÚ a jej členských štátov splniť cieľ spoločne mobilizovať do roku 2025 finančné prostriedky na opatrenia v oblasti zmeny klímy vo výške 100 miliárd USD v kontexte účelných zmierňujúcich opatrení a transparentnosti vykonávania; OČAKÁVA, že tento cieľ sa splní v roku 2023, a NALIEHAVO VYZÝVA všetky ostatné dotknuté krajiny, aby v tejto súvislosti zintenzívnili svoje úsilie. VYZÝVA všetkých partnerov zo všetkých regiónov, ktorí tak môžu urobiť, vrátane vlád, medzinárodných finančných inštitúcií, subjektov OSN a medzivládnych organizácií a ďalších bilaterálnych a multilaterálnych inštitúcií vrátane mimovládnych organizácií a súkromných zdrojov, aby intenzívnejšie a ďalej podporovali opatrenia v oblasti klímy vrátane opatrení reagujúcich na straty a škody a aby identifikovali nové a inovatívne zdroje financovania, a to aj z odvetvia fosílnych palív s cieľom podporiť najzraniteľnejšie krajiny pri zmierňovaní dôsledkov zmeny klímy a budovaním odolnosti voči nej.
29. VÍTA výsledok Samitu o novom globálnom finančnom pakte, ktorý prispeje k aktualizácii medzinárodného systému financovania a zmobilizuje dodatočné finančné zdroje na boj proti chudobe a lepšie riešenie globálnych výziev v oblasti klímy a biodiverzity. BERIE NA VEDOMIE výsledok konferencie o doplnení Zeleného klimatického fondu.

REALIZÁCIA V DUBAJI

30. ZDÔRAZŇUJE, že na konferencii COP 28 v Dubaji je dôležité úspešne uzavrieť prvé globálne hodnotenie, ktoré je základom cyklu ambícií Parížskej dohody a dosiahnuť ambiciózny a na budúcnosť orientovaný výsledok, ktorý vydláždí cestu a poskytne príležitosti pre udržateľný rozvoj odolný voči zmene klímy, v rámci ktorého sa zachová dosiahnuteľnosť limitu 1,5 °C, a bude obsahovať konkrétne odporúčania týkajúce sa posilnených, vyvážených, okamžitých, transformačných a ambiciózných opatrení v oblasti zmierňovania a adaptácie pred rokom 2030 a po ňom, týkajúci sa všetkých systémov, ako aj zosúladenia globálnych finančných tokov s cieľmi Parížskej dohody. V tejto súvislosti VYZÝVA, aby prvé globálne hodnotenie prinieslo výsledok, ktorý poskytne zmluvným stranám a nezmluvným zainteresovaným stranám konkrétne politické signály umožňujúce stimulovať opatrenia v teréne a posilniť medzinárodnú spoluprácu, a VYZÝVA všetky zmluvné strany, najmä veľké ekonomiky, aby vypracovali a oznámili dlhodobé stratégie obsahujúce aj cieľ dosiahnuť nulovú bilanciu emisií skleníkových plynov čo najskôr, najneskôr však do roku 2050, ako aj následné posilnené NDC, ktoré umožnia zachovať dosiahnuteľnosť limitu 1,5 °C, budú obsahovať ciele zníženia emisií v celom hospodárstve vzťahujúce sa na všetky skleníkové plyny. NALIEHAVO VYZÝVA Výbor na vysokej úrovni pre globálne hodnotenie, aby v rámci príprav na 5. konferenciu strán slúžiacu ako stretnutie strán Parížskej dohody (CMA5) aj počas nej vyslal politický impulz vedúci k úspešnému výsledku prvého globálneho hodnotenia, a VÍTA výsledky samitu generálneho tajomníka OSN o klimatických cieľoch;
31. VÍTA spustenie pracovného programu v oblasti zmierňovania, ktorým sa majú urýchlene zvýšiť ambície v oblasti zmierňovania a zlepšiť vykonávanie v tomto kritickom desaťročí, ako aj výber spravodlivej energetickej transformácie za tohtoročnú tému. VYZÝVA, aby sa v pracovnom programe v oblasti zmierňovania zhromaždili osvedčené postupy a uviedli uskutočniteľné riešenia, ktoré umožnia všetkým zmluvným stranám znížiť emisie z odvetvia energetiky, ktoré má najväčší potenciál na zníženie emisií a prináša nákladovo efektívnejšie opatrenia, a preto môže najlepšie v tomto kritickom desaťročí prispieť k zvýšeniu ambícií a zlepšeniu vykonávania. NALIEHAVO VYZÝVA, aby sa tieto riešenia posúdili na každoročnom zasadnutí ministrov na vysokej úrovni za okrúhlym stolom zameranom na ambície do roku 2030 s cieľom vyslať politický impulz na ich vykonávanie na vnútroštátnej úrovni a zohľadnenie v NDC v záujme zvýšenia globálnych ambícií, a VYZÝVA všetky zmluvné strany, aby na konferencii COP 28 prijali významné a ambiciózne rozhodnutie o pracovnom programe v oblasti zmierňovania;

32. VÍTA vytvorenie pracovného programu spravodlivej transformácie zameraného na to, ako dosiahnuť ciele Parížskej dohody, a ZAVÄZUJE SA konštruktívne spolupracovať so zmluvnými stranami na dosiahnutí rozhodnutia o jeho rozsahu a cieľoch, ktoré zväžia a prijme CMA5. VYZÝVA na vytvorenie pracovného programu zameraného na ľudí, pri ktorom sa na nikoho nezabudne a vytvorí sa priestor, v ktorom budú môcť všetky zmluvné strany aj zainteresované strany, ktoré nie sú zmluvnými stranami, spolupracovať a zároveň poskytovať a čerpať informácie o spravodlivej transformácii a vďaka tomu dokážu doma lepšie realizovať spravodlivú transformáciu založenú na zmysluplnom a účinnom sociálnom dialógu a inkluzívnej účasti všetkých.
33. VÍTA obohacujúci dialóg, ktorý sa uskutočnil v rámci pracovného programu z Glasgowa – Šarm-aš-Šajchu o globálnom ciele v oblasti adaptácie a uľahčil diskusie o rôznych víziách a výmenu poznatkov o najlepších postupoch a skúsenostiach, ktoré môžu byť inšpiráciou pre určenie spoločných priorít globálnych opatrení na podporu pokroku pri vykonávaní a dosahovaní globálneho cieľa v oblasti adaptácie. ZDÔRAZŇUJE, že je potrebné zabezpečiť inkluzívne, miestne a participatívne procesy a chrániť najchudobnejších a najzraniteľnejších ľudí pred zmenou klímy, a OPÄTOVNE POTVRDZUJE, že EÚ je pevne odhodlaná konštruktívne sa angažovať za to, aby sa na konferencii COP 28 dosiahla dohoda o vytvorení účinného rámca, ktorým sa pomocou praktických cieľov posilní cyklus adaptačných politík na usmerňovanie plnenia globálneho cieľa v oblasti adaptácie, ako aj preskúmanie celkového pokroku pri jeho dosahovaní.
34. PRIPOMÍNA, že v Glasgowskom klimatickom pakte sa zmluvné strany z radov rozvinutých krajín naliehavo vyzvali, aby do roku 2025 v porovnaní s rokom 2019 aspoň zdvojnásobili finančné prostriedky, ktoré kolektívne poskytujú rozvojovým krajinám na opatrenia v oblasti zmeny klímy, pokiaľ ide o adaptáciu, a to v kontexte dosahovania rovnováhy medzi zmierňovaním a adaptáciou pri poskytovaní zvýšených finančných zdrojov. ZDÔRAZŇUJE záväzok EÚ stáť na čele kolektívnej snahy intenzívnejšie poskytovať a mobilizovať finančné prostriedky na adaptáciu, s osobitným zameraním na chudobné a zraniteľné krajiny a komunity, najmä najmenej rozvinuté krajiny a malé ostrovné rozvojové štáty.

35. OPĀTOVNE POTVRDZUJE, že EÚ je naďalej odhodlaná v čo najkratšom čase voľbou hostiteľa sekretariátu a poradného výboru siete na konferencii CMA5 plne sfunkčniť sieť Santiago na odvrátenie, minimalizáciu a riešenie strát a škôd spojených s nepriaznivými účinkami zmeny klímy, ktorá má ďalej posilniť globálnu koordináciu zameranú na urýchlenie technickej a na dopyt orientovanej pomoci príslušných organizácií, orgánov, sietí a odborníkov pri vykonávaní príslušných prístupov v rozvojových krajinách, ktoré sú osobitne zraniteľné voči nepriaznivým účinkom zmeny klímy.
36. VÍTA prácu sekretariátu UNFCCC a prechodného výboru v oblasti sfunkčnenia nových mechanizmov financovania vrátane fondu, ktoré majú reagovať na straty a škody, ako aj v oblasti maximalizácie podpory z existujúcich mechanizmov financovania v reakcii na straty a škody spojené s nepriaznivými účinkami zmeny klímy. SO ZÁUJMOM OČAKÁVA odporúčania prechodného výboru pre straty a škody, ktoré sa majú posúdiť na konferencii COP 28. OPĀTOVNE sa zaväzuje uviesť do praxe rozhodnutie COP 27 o nových mechanizmoch financovania vrátane fondu na pomoc rozvojovým krajinám, ktoré sú obzvlášť zraniteľné voči nepriaznivým účinkom zmeny klímy. ZDÔRAZŇUJE, že pri posudzovaní klimatických rizík a zraniteľnosti je dôležité využiť nielen tradičné ukazovatele, a SO ZÁUJMOM OČAKÁVA pokračovanie glasgowského dialógu medzi zmluvnými stranami, príslušnými organizáciami a zainteresovanými stranami. ZDÔRAZŇUJE, že nové mechanizmy financovania vrátane fondu by mali vychádzať z prioritných nedostatkov identifikovaných v existujúcom finančnom prostredí v rámci UNFCCC a Parížskej dohody aj mimo nich, musia sa zameriavať na rozvojové krajiny, ktoré sú obzvlášť zraniteľné voči nepriaznivým účinkom zmeny klímy, mali by byť založené na širokej základni prispievateľov a zohľadňovať aj koordináciu, súdržnosť a komplementárnosť s existujúcimi mechanizmami financovania.

37. SO ZÁUJMOM OČAKÁVA pokračovanie rokovaní o novom kolektívnom kvantifikovanom ciele (NCQG) týkajúcom sa financovania opatrení v oblasti zmeny klímy v kontexte zmysluplných zmierňovacích opatrení a transparentnosti vykonávania, pri ktorom sa náležite zohľadnia potreby a priority rozvojových krajín a zároveň sa prostredníctvom globálneho úsilia – z najrôznejších verejných aj súkromných zdrojov – prispeje k plneniu cieľov Parížskej dohody, a to aj v kontexte zosúladenia finančných tokov s cestou k nízkym emisiám skleníkových plynov a vývoju odolnému voči zmene klímy. Dôrazne NABÁDA, aby v rámci nadchádzajúcich dialógov odborných expertov, ako aj v rámci ministerského dialógu na vysokej úrovni na COP 28 prebehla diskusia o rozšírení príspevkovej základne pre nový kolektívny kvantifikovaný cieľ, ktorý bude odrážať dynamickú povahu spôsobilostí. VYZÝVA všetky zmluvné strany Parížskej dohody, aby podľa možností prispeli k tomuto celosvetovému úsiliu.
38. VÍTA dialóg zo Šarm aš-Šajchu zameraný na výmenu názorov a lepšie pochopenie rozsahu pôsobnosti článku 2 ods. 1 písm. c) Parížskej dohody a jeho komplementárnosti s článkom 9. OPAKUJE, že vykonávanie opatrení na dosiahnutie cieľa stanoveného v článku 2 ods. 1 písm. c) nenahrádza poskytovanie financovania na opatrenia v oblasti zmeny klímy rozvojovým krajinám ani súvisiace záväzky rozvinutých krajín. NABÁDA súkromný sektor a ďalšie kľúčové zainteresované strany, aby zintenzívnili svoje úsilie a zapojili sa do tejto diskusie zameranej na prekonanie prekážok brániacich mobilizácii súkromných finančných prostriedkov na opatrenia v oblasti klímy. SO ZÁUJMOM OČAKÁVA výsledky dvoch seminárov v roku 2023 a správu o rozprave na týchto seminároch, ktorá sa posúdi na konferencii CMA5, a SO ZÁUJMOM OČAKÁVA, že sa na COP 28 stanoví nový osobitný bod programu, v rámci ktorého sa určí, ako ďalej diskutovať a snažiť sa lepšie spoločne pochopiť, ako dosiahnuť cieľ zosúladenia finančných tokov s cestou k nízkym emisiám skleníkových plynov a vývoju odolnému voči zmene klímy, čo je rozhodujúcim faktorom rozsiahlej mobilizácie finančných prostriedkov. V tomto kontexte ZDÔRAZŇUJE prácu koalície ministrov financií pre opatrenia v oblasti klímy.

39. Hoci je potrebné naďalej sa zameriavať na znižovanie emisií a zvyšovanie ich odstraňovania na vnútroštátnej úrovni, UZNÁVA, že článok 6 môže uľahčiť ďalšie ambície pri odstraňovaní medzery smerom k obmedzeniu globálneho otepľovania na 1,5 °C a podporiť zapojenie súkromného sektora do opatrení v oblasti klímy a mobilizáciu finančných a nefinančných zdrojov na tieto opatrenia, a to pri dodržiavaní environmentálnych a sociálnych záruk, rešpektovaní ľudských práv a ochrane pred klimatickými rizikami. ZDÔRAZŇUJE, že nevyhnutným predpokladom je zabezpečiť, aby uplatňovanie článku 6 prispievalo k plneniu dlhodobých cieľov Parížskej dohody, podporovalo ambície, chránilo biodiverzitu, zachovalo prirodzené záchyty, podporovalo transformačné investície, udržateľný rozvoj a zabezpečilo environmentálnu integritu pri súčasnom dodržiavaní ľudských práv vrátane práv pôvodného obyvateľstva uvedených v Deklarácii OSN o právach pôvodného obyvateľstva. ZDÔRAZŇUJE, že je dôležité úzko zosúladiť mechanizmy podľa článku 6 s NDC hostiteľských zmluvných strán, ich dlhodobými stratégiami a s cieľmi Parížskej dohody a zároveň rešpektovať príspevky hostiteľských krajín a zachovať priestor pre vyššie ambície prostredníctvom spoločného využívania prínosov zmierňovania a predchádzania odkázanosti na neudržateľné úrovne emisií, zabezpečenia transparentnosti a doplnkovosti, riešenia nestálosti a zabránenia dvojitému započítaniu v rámci účastníkov podľa článku 6, ako aj zlepšenia spoľahlivých a transparentných postupov merania, podávania správ a overovania vo všetkých odvetviach. ZDÔRAZŇUJE, že je dôležité zabezpečiť spoľahlivú, komplexnú a transparentnú infraštruktúru a podávanie správ, aby bolo možné centralizovane sledovať jednotky od ich vydávania až po ich zrušenie. KLADIE DÔRAZ na význam budovania kapacít rozvojových krajín v záujme dôsledného vykonávania trhových činností patriacich do rámca Parížskej dohody. VÍTA výzvu na prijatie opatrení pre trhy s uhlíkom zosúladené s Parížskou dohodou, ktorá bola zverejnená na samite o novom globálnom finančnom pakte.

40. JE ODHODLANÁ spolupracovať so všetkými zmluvnými stranami s cieľom:
- naďalej podporovať vykonávanie posilneného rámca transparentnosti,
 - naďalej podporovať inkluzívnu diskusiu o budúcnosti UNFCCC a zamerať sa pritom na zefektívnenie programov a zlepšenie príslušného procesu a zároveň zabezpečiť inkluzívnosť a poskytnúť väčší priestor, ako aj uľahčovať digitálnu účasť v rámci procesu UNFCCC v záujme zapojenia sa do zvyšovania ambícií a posilneného vykonávania,
 - dosiahnuť pokrok pri ambicióznom vykonávaní Glasgowského pracovného programu o opatreniach na posilnenie akcieschopnosti v oblasti klímy (ACE) a jeho akčného plánu,
 - zaoberať sa rodovým rozmerom v snahe využiť plný potenciál politík v oblasti klímy a podporovať komplexné opatrenia na dosiahnutie rodovej rovnosti, a to aj ďalším vykonávaním posilneného pracovného programu z Limy v oblasti rodovej rovnosti a jeho druhého akčného plánu pre rodovú rovnosť,
 - pokročiť v rokovaní v rámci nového spoločného pracovného programu zo Šarm aš-Šajchu v oblasti vykonávania opatrení v oblasti klímy týkajúcich sa poľnohospodárstva a potravinovej bezpečnosti a prijať plán, v ktorom sa načrtne práca až do COP 31 (2026).
41. VYZDVIHUJE význam činnosti zainteresovaných strán, ktoré nie sú zmluvnými stranami, a to aj v rámci procesu UNFCCC, a NABÁDA ich, aby sa ďalej usilovali účinne vykonávať Parížsku dohodu a zohľadniť výsledky globálneho hodnotenia, okrem iného aj prostredníctvom globálneho akčného programu v oblasti klímy. VYZÝVA, aby sa v súlade s odporúčaniami expertnej skupiny generálneho tajomníka OSN pre záväzky neštátnych subjektov v oblasti nulovej bilancie emisií vyvinula takáto snaha na dosiahnutie cieľov Parížskej dohody, aj prostredníctvom transparentných a spoľahlivých záväzkov k nulovej bilancii emisií, ktoré umožnia vyvodit' zodpovednosť, podporených dôveryhodnými akčnými plánmi;

42. BERIE NA VEDOMIE dôrazné výzvy občianskej spoločnosti, najmä mladých ľudí, na ambicióznejšie a rýchlejšie opatrenia v oblasti klímy, s ohľadom na medzigeneračnú rovnosť a potrebu zaviesť sociálne prospešnú ekologickú transformáciu zohľadňujúcu potreby občanov. V tejto súvislosti UZNÁVA, že pri plánovaní a vykonávaní opatrení v oblasti klímy je dôležitá účasť verejnosti a aktívna angažovanosť, ako aj prístup k informáciám.
43. UZNÁVA vedúce postavenie miestnych a regionálnych samospráv pri urýchľovaní opatrení v oblasti klímy a rozširovaní ich záberu a súčasnom účinnom zapájaní občanov do procesu transformácie smerom k udržateľnému životnému štýlu a udržateľným modelom spotreby a výroby a ZDÔRAZŇUJE, že miestne a regionálne samosprávy je potrebné intenzívnejšie zapájať do procesu vykonávania NDC, národných adaptačných plánov a dlhodobých stratégií.
44. ZDÔRAZŇUJE, že iniciatívy viacerých zainteresovaných strán a záväzky krajín a súkromných subjektov zamerané na rýchlejšie vykonávanie opatrení v oblasti klímy vo všetkých odvetviach majú veľký význam.

INÉ MEDZINÁRODNÉ ORGANIZÁCIE A PROCESY

45. PODČIARKUJE, že krízy v oblasti zmeny klímy a biodiverzity, dezertifikácia, znečistenie, ako aj degradácia pôdy, vody a oceánov sú úzko prepojené a navzájom sa posilňujú, a ZDÔRAZŇUJE, že ich možno úspešne riešiť len uceleným prístupom, ktorý zahŕňa vzájomne prospešné stratégie so silnými sociálnymi a environmentálnymi zárukami vrátane riešení blízke prírode, ktoré boli vymedzené na 5. zasadnutí Environmentálneho zhromaždenia Organizácie Spojených národov (UNEP/EA.5/Res.5). NABÁDA zmluvné strany, aby riešenia blízke prírode zahrnuli do svojich NDC, dlhodobých stratégií a národných adaptačných plánov. VYZÝVA na užšiu spoluprácu a posilnenie synergií medzi dohovormi z Ria a ostatnými viacstrannými environmentálnymi dohodami, ako aj ďalšími relevantnými iniciatívami OSN a medzinárodnými procesmi. ZDÔRAZŇUJE, že prepojenie medzi vodou a klímou je potrebné riešiť dôrazne a holisticky.

46. NAĎALEJ SA DÔRAZNE ZAVÄZUJE, že bude posilňovať synergie medzi UNFCCC a Dohovorom OSN o biologickej diverzite (CBD), ako aj súlad s vykonávaním globálneho rámca pre biodiverzitu po roku 2020 prijatého na COP 15.2 v decembri 2022 v Montreale, a konkrétne s jeho cieľom č. 8, a Dekády OSN pre obnovu ekosystémov a ich podporu a že dosiahne ďalší pokrok pri opatreniach zameraných na vzájomné posilňovanie spoločných prínosov z hľadiska zmierňovania zmeny klímy, adaptácie na ňu, zastavenia a zvrátenia straty biodiverzity. VÍTA, že počas siedmeho hodnotiaceho obdobia sa v súlade s požiadavkou 10. zasadnutia IPBES rozvinula spolupráca medzi IPCC a Medzivládnu vedecko-politickou platformou pre biodiverzitu a ekosystémové služby (IPBES). PRIPOMÍNA Glasgowskú deklaráciu lídrov o využívaní lesa a pôdy, ktorej cieľom je zastaviť a zvrátiť stratu lesov a degradáciu pôdy do roku 2030;
47. TIEŽ NAĎALEJ PODPORUJE posilňovanie synergií medzi UNFCCC a Dohovorom OSN o boji proti dezertifikácii (UNCCD) prostredníctvom iniciatív, ako je Medzinárodná aliancia pre odolnosť voči suchu, Fórum OSN o lesoch, sendaiský rámec pre znižovanie rizika katastrof, akčný program z Addis Abeby a výsledky plnenia Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a cieľov udržateľného rozvoja. VÍTA závery predsedu Valného zhromaždenia z konferencie OSN o vode z roku 2023 a NALIEHAVO VYZÝVA, aby sa urýchlene vykonali, pričom uznáva ústrednú úlohu vody v programe udržateľného rozvoja a zdôrazňuje, že voda prináša kľúčovú príležitosť zmierniť zmenu klímy a adaptovať sa na ňu. VÍTA TIEŽ rezolúciu VZ OSN nadväzujúcu na konferenciu OSN o vode v roku 2023, v ktorej sa využíva politický impulz konferencie a navrhuje sa, ako napredovať pri formovaní akčného programu OSN v oblasti vody v budúcnosti. V tejto súvislosti PRIPOMÍNA závery Rady EÚ o úlohe vody vo vonkajšej činnosti EÚ a závery Európskej rady, v ktorých sa uznáva, že je potrebné, aby sa posilnili opatrenia EÚ a globálne opatrenia v oblasti vody a zdôrazňuje sa význam strategického prístupu k zabezpečeniu dostupnosti vody;

48. NAĎALEJ SA ZAVÄZUJE, že bude vyzdvihovať zásadnú úlohu, ktorú zohráva udržateľné hospodárenie s oceánmi a vodami a zdravé vodné ekosystémy pri celkovej klimatickej odolnosti, ako aj to, že je dôležité postupovať v súlade s Dekádou OSN pre vedu o oceánoch pre udržateľný rozvoj na roky 2021 – 2030 a s Dekádou OSN pre opatrenia v oblasti vody na roky 2018 – 2028. VÍTA preto prijatie Dohody v rámci Dohovoru OSN o morskom práve o ochrane a udržateľnom využívaní morskej biodiverzity v oblastiach mimo vnútroštátnej jurisdikcie (BBNJ) a VYZÝVA na jej rýchlú ratifikáciu a nadobudnutie platnosti, ako aj na naliehavé kroky na ochranu oceánov a vôd, najmä na podporu rokovaní o vytvorení medzinárodného právne záväzného nástroja v oblasti znečisťovania plastmi vrátane morského prostredia, pričom ZDÔRAZŇUJE, že je potrebné dosiahnuť konkrétne výsledky v súvislosti s cieľmi udržateľného rozvoja v oblasti klímy, oceánov a vody;
49. PRIPOMÍNA, že v šiestej hodnotiacej správe pracovnej skupiny III v rámci IPCC sa medzinárodná letecká a lodná doprava identifikovali ako odvetvia, v ktorých je potrebné prijať ďalšie opatrenia na zníženie emisií. VÍTA pokroky Medzinárodnej námornej organizácie (IMO) v jej revidovanej stratégii v oblasti skleníkových plynov, v ktorej sa uvádza zvýšená spoločná ambícia dosiahnuť nulovú bilanciu emisií skleníkových plynov z medzinárodnej lodnej dopravy približne v roku 2050, pričom roky 2030 a 2040 sa stanovili ako kontrolné body, a zabezpečuje sa zavedenie alternatívnych palív s nulovými a takmer nulovými emisiami skleníkových plynov do roku 2030. NABÁDA IMO, aby naďalej vyvíjala a do roku 2025 prijala strednodobé opatrenia, ktoré by mali obsahovať normu upravujúcu postupné znižovanie intenzity emisií skleníkových plynov z lodných palív, a mechanizmus stanovovania cien emisií skleníkových plynov v námornej doprave. VYZÝVA členské štáty ICAO, aby sa najneskôr na zhromaždení ICAO v roku 2025 dohodli, že výrazne zvýšia úroveň ambícií systému CORSIA v rámci plnenia jeho dlhodobého ambiciózneho cieľa a cieľov Parížskej dohody.

50. Rada UZNÁVA kľúčovú úlohu oceánov, ich funkciu „modrého uhlíka“ a mimoriadnu potrebu chrániť, zachovať a obnoviť suchozemské ekosystémy vrátane lesov, ako aj vnútrozemských a pobrežných vodných ekosystémov v rámci zmierňovania účinkov zmeny klímy, adaptácie na ne a budovaní odolnosti voči nim. VÍTA každoročný dialóg o oceánoch a zmene klímy v rámci UNFCCC.
-